

**Pornind de la “Planul național de adoptare a monedei
euro”:
ce fel de creștere economică ne dorim?**

CPTE, 2019

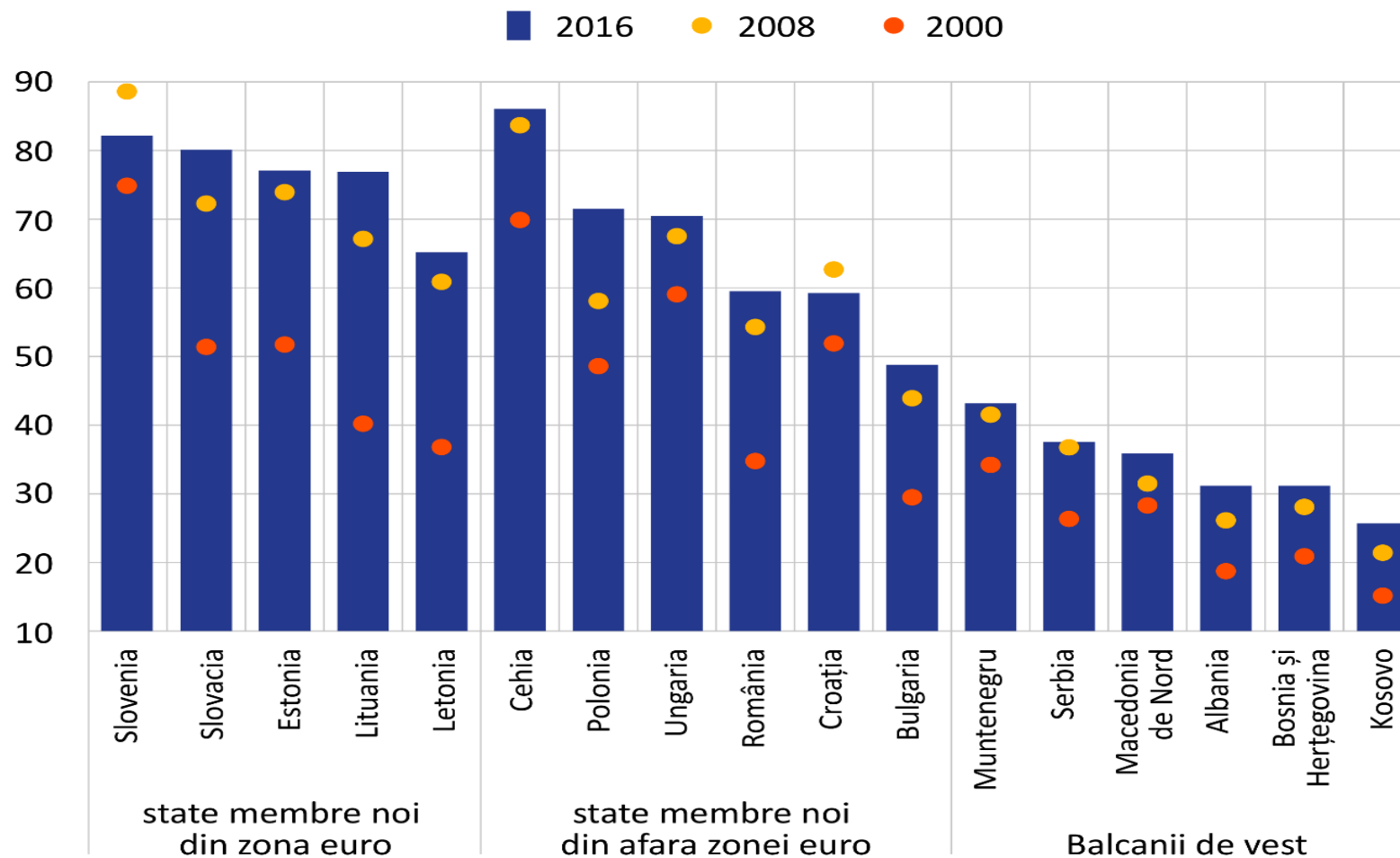
INTRODUCERE (1)

- În perioada mai - decembrie 2018, o Comisie Națională incluzând reprezentanți ai guvernului, ai BNR, ai Academiei Române, ai principalelor partide politice, patronatelor și sindicatelor, precum și reprezentanți ai societății civile, a elaborat două documente strategice, “Planul Național de adoptare a monedei euro”, respectiv “Raportul de fundamentare a Planului național de adoptare euro”.
- Unul din elementele cheie ale Raportului de fundamentare îl constituie estimarea perioadei de timp necesare pentru realizarea convergenței reale a României cu zona euro.
- Pentru a fi sustenabilă, respectiva convergență va trebui să satisfacă o serie de condiții, care sunt enumerate atât în cadrul raportului de fundamentare, cât și în cadrul Planului național.
- În prezentarea de față, pornind de la cele două documente, vom încerca să răspundem la câteva întrebări:
 - a) care este ritmul de creștere economică fezabil/dezirabil?
 - b) cum se compară România cu celelalte state din Centrul și Estul Europei privind compoziția creșterii economice?
 - c) care sunt domeniile în care trebuie să acționeze pentru a amplifica creșterea potențială?

INTRODUCERE (2)

- Pentru a răspunde la întrebările respective, vom folosi următoarea metodologie:
- i) vom analiza reducerea decalajului PIB/locuitor **în paralel** cu evoluția indicatorilor de la Maastricht, cunoscând că ambele sunt necesare pentru o convergență durabilă.
- ii) în ceea ce privește **indicatorii cantitativi** vom analiza ritmul de creștere al PIB-ului în România, în comparație cu patru grupuri de referință: state din Europa Centrală și de Est; state din Sudul Europei; state din America Latină și state din Asia. Comparația se va face pe mai multe dimensiuni: nivel inițial de dezvoltare; mediu cultural-politic; apetență pentru reforme etc.
- iii) în ceea ce privește **indicatorii calitativi** ai creșterii, vom analiza contribuțiile la creșterea PIB-ului a diferitelor componente ale acestuia, precum și încadrarea României în context regional din punctul de vedere al unor indicatori precum: stocul ISD, numărul kilometrilor de autostradă, sporul (negativ) al populației, rezultatele la testele PISA, cheltuieli cu cercetarea-dezvoltarea.

Nivelul PIB pe locuitor la paritatea puterii de cumpărare (ca pondere în media UE)

Sursa: Benoît Cœuré – “The Role of the European Union in fostering convergence”, Conference on European Economic Integration (CEEI), Viena, 26 noiembrie 2018

Criteriile de la Maastricht

Indicatorii de convergență nominală	Criteriile de la Maastricht	România						
		2007	2011	2014	2015	2016	2017	2018
Rata inflației (IAPC) (procente, medie anuală)	≤1,5 pp peste media celor mai performanți 3 membri UE	4,9 (criteriu: 2,8)	5,8 (criteriu: 3,1)	1,4 (criteriu: 1,3)	-0,4 (criteriu: 0,8)	-1,1 (criteriu: 1,0)	1,1 (criteriu: 2,1)	4,1 (criteriu: 2,2)
Ratele dobânzilor pe termen lung (procente pe an, medie anuală)	≤2 pp peste media celor mai performanți 3 membri UE din perspectiva stabilității prețurilor	7,1 (criteriu: 6,4)	7,3 (criteriu: 5,8)	4,5 (criteriu: 5,2)	3,5 (criteriu: 3,9)	3,3 (criteriu: 3,8)	4,0 (criteriu: 3,3)	4,7 (criteriu: 3,9)
Cursul de schimb față de euro* (apreciere(+)/depreciere (-) procentuală)	±15 la sută	+17,5/-0,7	+3,9/-3,3	+4,3/-1,3	+1,8/-1,8	+1,4/-1,8	+1,3/-3,3	+0,6/-3,3
Deficitul bugetului consolidat** (procente în PIB)	deficit de maxim 3 la sută	2,7	5,4	1,3	0,7	2,9	2,9	2,9
Datoria publică** (procente în PIB)	≤60 la sută	12,0	34,2	39,2	37,8	37,3	35,2	35,2

 criteriu îndeplinit

 criteriu neîndeplinit

*) calculat ca deviația maximă a cursului de schimb al leului față de euro pe ultimele 24 de luni comparativ cu media lunii premergătoare acestui interval.

**) metodologie SEC 2010; pentru 2018, datele sunt cele de la nivelul anului 2017.

Sursa: Eurostat

I RITMUL DE CREȘTERE FEZABIL/DEZIRABIL (1)

- În Raportul de fundamentare se prezintă trei scenarii (cu câte două variante fiecare) de creștere economică medie anuală, necesară pentru a atinge un nivel de convergență de 70%, 75%, respectiv 80% din media Zonei Euro (care cuprinde 19 state).

Scenarii/Variante*)	Creștere anuală de 4%	Creștere anuală de 5%
Convergență de 70% din media ZE	6 ani	4 ani
Convergență de 75% din media ZE	9 ani	6 ani
Convergență de 80% din media ZE	11 ani	8 ani

*) În toate variantele, se presupune ca ZE va crește în medie cu 1,34% anual

- Autorii raportului concluzionează:

“Dintr-o perspectivă prudentă credem că România ar trebui să țintească un PIB pe locuitor la PCS de cel puțin **75%** din media ZE19, având în vedere implicațiile unei astfel de decizii și dimensiunea economiei românești comparativ cu celelalte țări foste comuniste care au adoptat moneda euro....”

I RITMUL DE CREȘTERE FEZABIL/DEZIRABIL (2)

- În ceea ce privește ritmul mediu anual de creștere economică, o rată de 4% corespunde mediei ratelor de creștere a PIB real în perioada 2000 - 2017, în timp ce o rată mai optimistă, de 5%, ar presupune îmbunătățirea contribuției factorilor de producție la creșterea potențială și implementarea de reforme structurale (infrastructură de transport, educație, sănătate, antreprenoriat, administrație publică performantă, cercetare - dezvoltare - inovare etc.).
- Dar ce ne spune experiența istorică internațională despre fezabilitatea unor creșteri medii anuale mai mari de 4%? După cum ne arată Tabelul 1, în statele din centrul și estul Europei, în perioada 2000 - 2017, cele mai înalte ritmuri medii de creștere economică s-au înregistrat în România și Lituania (4,1% p.a.), urmate de Estonia (4,0% p.a.), de Letonia și Slovacia (3,9% p.a.). Trebuie însă subliniat că:
 - subperioada 2000 - 2008 a cunoscut ritmuri de creștere excepționale în toate statele ECE datorită dublului dividend al aderării la NATO și la UE; dividend care nu se va mai repeta în viitorul previzibil;
 - ca urmare a acestui fapt, în perioada post-criză, statele din ECE au avut episoade mult mai rare de creșteri peste 4%, în doi sau maximum trei ani din cei nouă ani luați în considerare.

Creșterea economică în statele ECE

Nr. Crt.	Statul	PIB/locuitor la PPC, 2017 (mii USD)	Creșterea economică medie, 1992-2017	Dispersia creșterii economice, 1992-2017	Creșterea economică medie, 2000-2017	Dispersia creșterii economice, 2000-2017	Nr. total de ani cu creștere > 4%	Nr. ani cu creștere > 4% post-criză
1	Bulgaria	20,9	2,3	4,2	3,7	2,9	9	0
2	Cehia	36,3	2,5	2,8	2,9	2,8	9	2
3	Croația	26,2	2,2 ^{a)}	5,8 ^{a)}	1,9	3,4	7	0
4	Estonia	31,7	4,2 ^{a)}	5,8 ^{a)}	4,0	6,0	14	3
5	Letonia	28,1	4,2 ^{a)}	5,2 ^{a)}	3,9	6,3	13	3
6	Lituania	32,9	4,3 ^{a)}	1,6 ^{a)}	4,1	5,5	11	1
7	Polonia	29,1	4,1	1,7	3,7	1,6	13	2
8	România	26,6	2,8	4,5	4,1	3,7	11	2
9	Slovacia	31,6	4,0 ^{b)}	3,1 ^{b)}	3,9	3,4	13	1
10	Slovenia	34,8	2,7 ^{a)}	2,7 ^{a)}	2,3	3,4	8	1
11	Ungaria	28,1	2,0	2,7	2,3	2,8	7	2

Sursa: Banca Mondială

a) 1996-2017

b) 1993-2017

BULGARIA

REPUBLICA
CEHĂ

CROAȚIA

ESTONIA

Series: GDP growth (annual%)
Source: World Development Indicators.World Bank national accounts data.

LETONIA

LITUANIA

POLONIA

ROMÂNIA

Series: GDP growth (annual%)
 Source: World Development Indicators.World Bank national accounts data.

SLOVACIA

SLOVENIA

UNGARIA

Series: GDP growth (annual%)
Source: World Development Indicators.World Bank national accounts data.

I RITMUL DE CREȘTERE FEZABIL/DEZIRABIL (3)

- Extinderea analizei la alte grupări de state ne arată că ritmuri de creștere de peste 4% sunt o raritate în lumea contemporană, fiind întâlnite doar în regimurile autoritariste din Asia (Tabelul 2).
- În statele din **Sudul Europei** (cu care România are multe asemănări culturale), lipsa reformelor structurale a dus la ritmuri de creștere mici în perioada 2000 - 2017, de 0,2 - 0,6% pe an (dacă exceptăm Spania, mai avansată pe calea reformelor). Nici unul din cele patru state nu a avut vreun an cu creștere economică de peste 4% după 2008. Totodată, trebuie ținut seama că acestea sunt state dezvoltate, cu PIB/locuitor (la PCS) cuprinse între 27600 USD și 39400 USD (conform WB).
- În statele din **America Latină**, caracterizate prin politici populiste și economie bazată preponderent pe export de materii prime, creșterea economică medie anuală între 2000 și 2017 se situează între 2,5 - 3,7%, dar nici aici nu întâlnim mulți ani cu creștere de peste 4% în perioada post-criză. Acestea sunt state având PIB/locuitor (la PCS) cuprinse între 11500 USD și 20700 USD. România are un PIB/locuitor (la PCS) de circa 26600 USD.
- În fine, în regimurile autoritariste din **Asia**, avem creșteri economice de peste 4% în fiecare din ultimii 26 de ani (inclusiv în cei 9 ani post-criză), dar nu credem că prețul în materie de limitare a democrației este unul care merită plătit. Aceste state sunt emergente (în curs de dezvoltare) și au PIB/locuitor (la PCS) cuprins între 6100 USD și 16800 USD.

Creșterea economică în diverse grupări de state

Nr.crt.	Statul	PIB/locuitor la PPC, 2017 (mii USD)	Creșterea economică medie 1992-2017	Dispersia creșterii economice, 1992-2017	Creșterea economică medie, 2000-2017	Dispersia creșterii economice 2000-2017	Nr. total de ani cu creștere > 4%	Nr. ani cu creștere > 4% post-criză
1	Grecia	27,6	0,8	4,0	0,2	4,5	5	0
2	Italia	39,4	0,7	1,9	0,4	2,1	0	0
3	Portugalia	31,6	1,2	2,3	0,6	2,1	3	0
4	Spania	37,9	2,1	2,4	1,9	2,6	5	0
5	Argentina	20,7	3,0	5,7	2,5	6,1	13	2
6	Brazilia	15,4	2,5	2,7	2,5	3,0	8	1
7	Ecuador	11,5	3,1	2,7	3,7	2,6	11	3
8	Venezuela ^{a)}	17,6	2,4	6,4	3,0	7,3	9	2
9	China	16,8	9,7	2,3	9,3	2,1	26	9
10	Myanmar	6,1	9,0	3,1	9,8	3,3	26	9
11	Vietnam	6,7	6,9	1,3	6,4	0,7	26	9

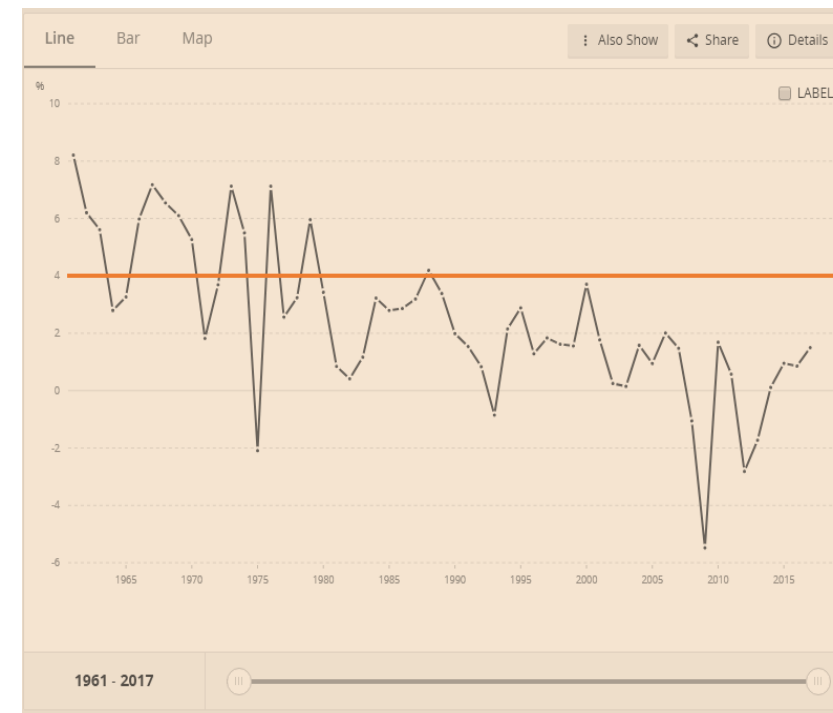
Sursa: Banca Mondială

a) 1992-2014

GRECIA

ITALIA

PORTUGALIA

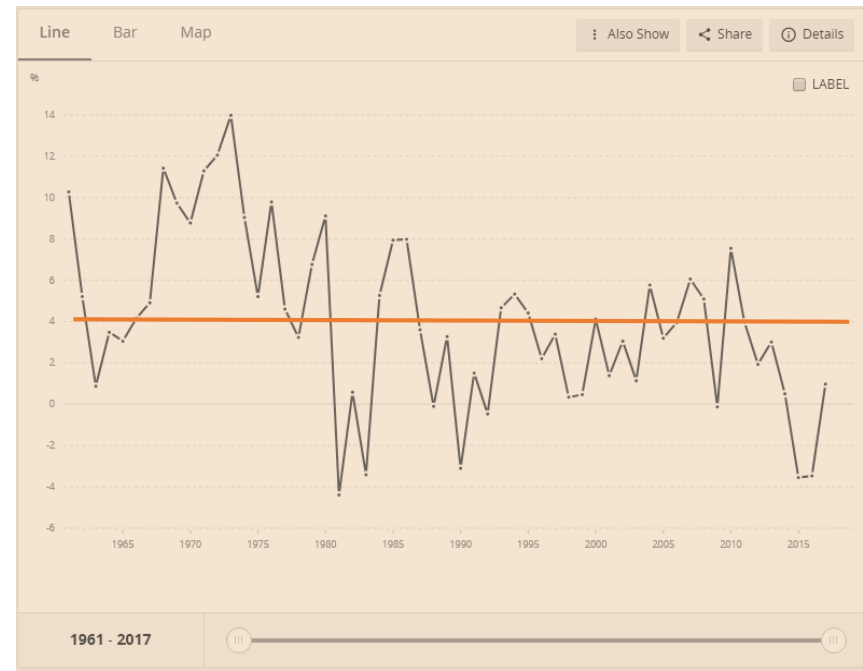
SPANIA

ARGENTINA

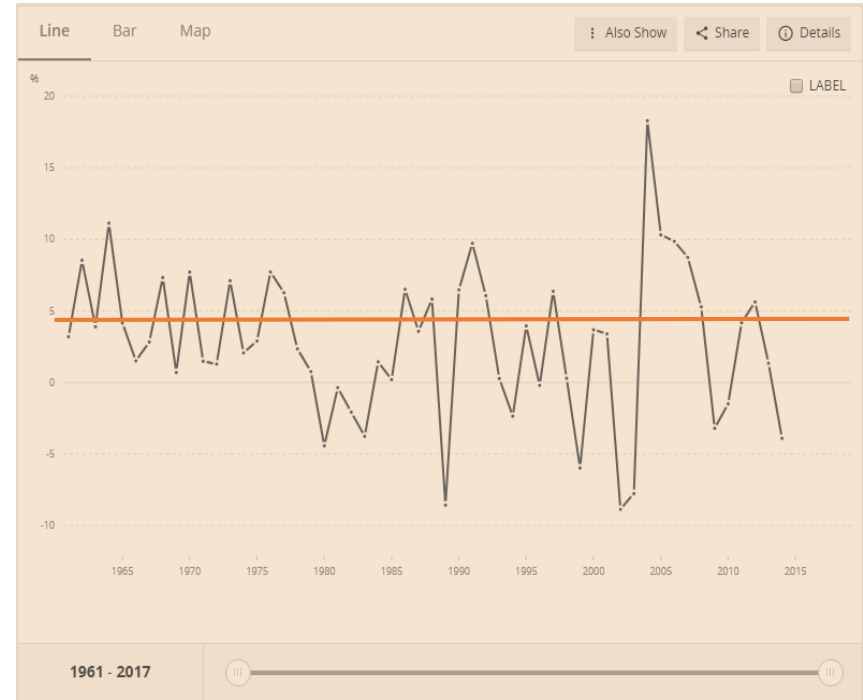
BRAZILIA

ECUADOR

VENEZUELA

Series: GDP growth (annual%)
Source: World Development Indicators.World Bank national accounts data.

CHINA

MYANMAR

VIETNAM

Series: GDP growth (annual%)
Source: World Development Indicators.World Bank national accounts data.

II CALITATEA CREȘTERII ECONOMICE (1)

- Este importantă nu numai stabilirea unui ritm optim al creșterii economice, ci și determinarea calității acesteia.
- Din tabelul următor se pot vedea câteva trăsături care particularizează în sens negativ creșterea economică din România:
 - contribuția consumului privat la creșterea PIB (medie de 2,0%) este cea mai mare din regiune, alături de cea a Poloniei
 - contribuția exportului net la creșterea PIB (medie de 0,4%) este cea mai mică din regiune
 - dacă la cei doi indicatori amintiți mai sus există o oarecare asemănare cu Polonia, în materie de Formare Brută de capital Fix cifrele sunt cât se poate de diferite: o contribuție anuală medie de -0,3% în cazul României, față de o contribuție medie anuală de +0,6% în cazul Poloniei
 - de asemenea, variația stocurilor are cea mai mare contribuție la creșterea PIB în cazul României (medie de 0,4%)

CONTRIBUȚII LA CREȘTEREA PIB ÎN STATELE ECE MEDIA ANILOR 2008-2018

%

Stat \ Indicator	Bulgaria	R. Cehă	Estonia	Croația	Letonia	Lituania	Ungaria	Polonia	România	Slovenia	Slovacia
Consum privat	1,4	0,8*	0,4	-0,1	0,2	0,8	0,4	2,0	2,0	0,5	0,8
Consum guvern	0,1	0,2	0,3	0,1	0,0	0,0	0,3	0,4	0,2	0,1	0,5
Formare Brută de Capital Fix	-0,3	0,3	-0,3	-0,3	-0,6	-0,1	0,5	0,6	-0,3	-0,6	0,3
Variația stocurilor	-0,3	-0,2	0,2	-0,1	-0,4	-0,1	-0,3	0,1	0,4	-0,1	0,0
Export net (Export-Import)	1,0	0,5	1,0	0,5	1,6	1,2	0,6	0,5	0,4	1,2	1,1
Discrepanța statistică	0,0	0,0*	-0,3	0,0	-0,2	-0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	-0,1

Sursa: Eurostat

* = media anilor 2008-2017

II CALITATEA CREȘTERII ECONOMICE (2)

- Calitatea creșterii economice este influențată în mod hotărâtor de stocul de Investiții Străine Directe (ISD) atras de fiecare stat. La fel de important este și indicatorul ISD/locuitor. La acest parametru, România ocupă ultimul loc între cele 11 state studiate.

ISD și ISD/locuitor la nivelul anului 2016

Nr.crt.	Stat	Total stoc ISD (milioane euro)	Stoc ISD/locuitor (mii euro)
1	Ungaria	224,328	22,76
2	Estonia	18,728	14,24
3	R. Cehă	108,535	10,29
4	Slovacia	45,150	8,32
5	Letonia	12,800	6,44
6	Slovenia	12,970	6,28
7	Croația	26,179	6,19
8	Bulgaria	40,788	5,66
9	Polonia	179,786	4,73
10	Lituania	13,554	4,63
11	România	70,145	3,53

Sursa: Eurostat

II CALITATEA CREȘTERII ECONOMICE (3)

- Strâns legat de stocul de ISD este calitatea infrastructurii și îndeosebi a infrastructurii de transport. România ocupă locuri codage în ceea ce privește numărul kilometrilor de autostradă, atât raportat la numărul de locuitori, cât și la suprafața țării.

Nr. kilometri de autostradă raportat la nr. locuitori și la suprafață în 2017

Nr.crt	Stat	Nr. kilometri autostradă	Km/un milion de locuitori	Km/o mie de km de suprafață
1	Ungaria	1936	197,66	30
2	Slovacia	482	88,73	24
3	Croația	1310	315,34	23
4	Polonia	1640	43,19	18
5	R. Cehă	1240	117,22	16
6	Bulgaria	734	103,35	7
7	Lituania	324	113,77	5
8	Slovenia	783	379,01	3
9	Estonia	154	117,05	3
10	România	763	38,84	2
11	Letonia	0	0,00	0

II CALITATEA CREȘTERII ECONOMICE (4)

- Un factor important al creșterii economice îl constituie mărimea populației (tendențele demografice). Din acest punct de vedere, în ECE se disting trei grupări de state:
 - a) State cu spor natural negativ, a căror populație scade an de an:
Bulgaria, Croația, Letonia, Lituania, România, Ungaria
 - b) State cu spor natural negativ, dar care au reușit să stabilizeze numărul populației, în principal pe seama atragerii de imigranți:
Estonia, Polonia
 - c) State cu spor natural pozitiv, a căror populație tinde să crească încontinuu:
Cehia, Slovacia, Slovenia

II CALITATEA CREȘTERII ECONOMICE (5)

- Dezvoltarea viitoare a țării este de neconceput fără un sistem educațional performant. Or, testele PISA, desfășurate o dată la trei ani cu elevi de liceu (15-17 ani) arată că România ocupă în mod constant ultimul sau penultimul loc în ceea ce privește sistemul educațional la toate cele trei probe: citirea și înțelegere textului; matematică; științe.

Rezultatele testelor PISA 2009-2015

Stat	Citire și înțelegere			Matematică			Științe		
	2009	2012	2015	2009	2012	2015	2009	2012	2015
Bulgaria	429	436	432	428	439	441	439	446	446
Cehia	478	485	487	493	471	492	500	491	493
Croația	476	493	487	460	499	464	486	508	475
Estonia	501	516	519	512	521	520	528	541	534
Letonia	484	489	488	482	491	482	494	502	490
Lituania	468	477	472	477	479	478	491	496	475
Ungaria	494	488	470	490	477	477	503	494	477
Polonia	500	518	506	495	518	504	508	526	501
România	424	438	434	427	445	444	428	439	435
Slovacia	477	463	453	497	482	475	490	471	461
Slovenia	483	481	505	501	501	510	512	514	513

Sursa: OECD

II CALITATEA CREȘTERII ECONOMICE (6)

- La fel de importantă este și stimularea cercetării-dezvoltării și inovării. Și aici România se află pe una din ultimele două poziții în contextul Europei Centrale și de Est.

Cheltuieli cu Cercetarea-Dezvoltarea-Inovarea ca % din PIB 2007-2017

Stat An	Bulgaria	Cehia	Estonia	Croația	Letonia	Lituania	Ungaria	Polonia	România	Slovenia	Slovacia
2007	0,43	1,30	1,07	0,79	0,55	0,80	0,96	0,56	0,51	1,42	0,45
2008	0,45	1,24	1,26	0,88	0,58	0,79	0,98	0,60	0,55	1,63	0,46
2009	0,49	1,29	1,40	0,84	0,45	0,83	1,13	0,66	0,44	1,82	0,47
2010	0,56	1,34	1,58	0,74	0,61	0,78	1,14	0,72	0,46	2,06	0,62
2011	0,53	1,56	2,31	0,75	0,70	0,90	1,19	0,75	0,50	2,42	0,66
2012	0,60	1,78	2,12	0,75	0,66	0,89	1,26	0,88	0,48	2,57	0,80
2013	0,64	1,90	1,72	0,81	0,61	0,95	1,39	0,87	0,39	2,58	0,82
2014	0,79	1,97	1,43	0,78	0,69	1,03	1,35	0,94	0,38	2,37	0,88
2015	0,96	1,93	1,47	0,84	0,63	1,04	1,36	1,00	0,49	2,20	1,17
2016	0,78	1,68	1,25	0,86	0,44	0,84	1,20	0,96	0,48	2,01	0,79
2017	0,75	1,79	1,29	0,86	0,51	0,89	1,35	1,03	0,50	1,86	0,88

III DETERMINANȚII CREȘTERII ECONOMICE (1)

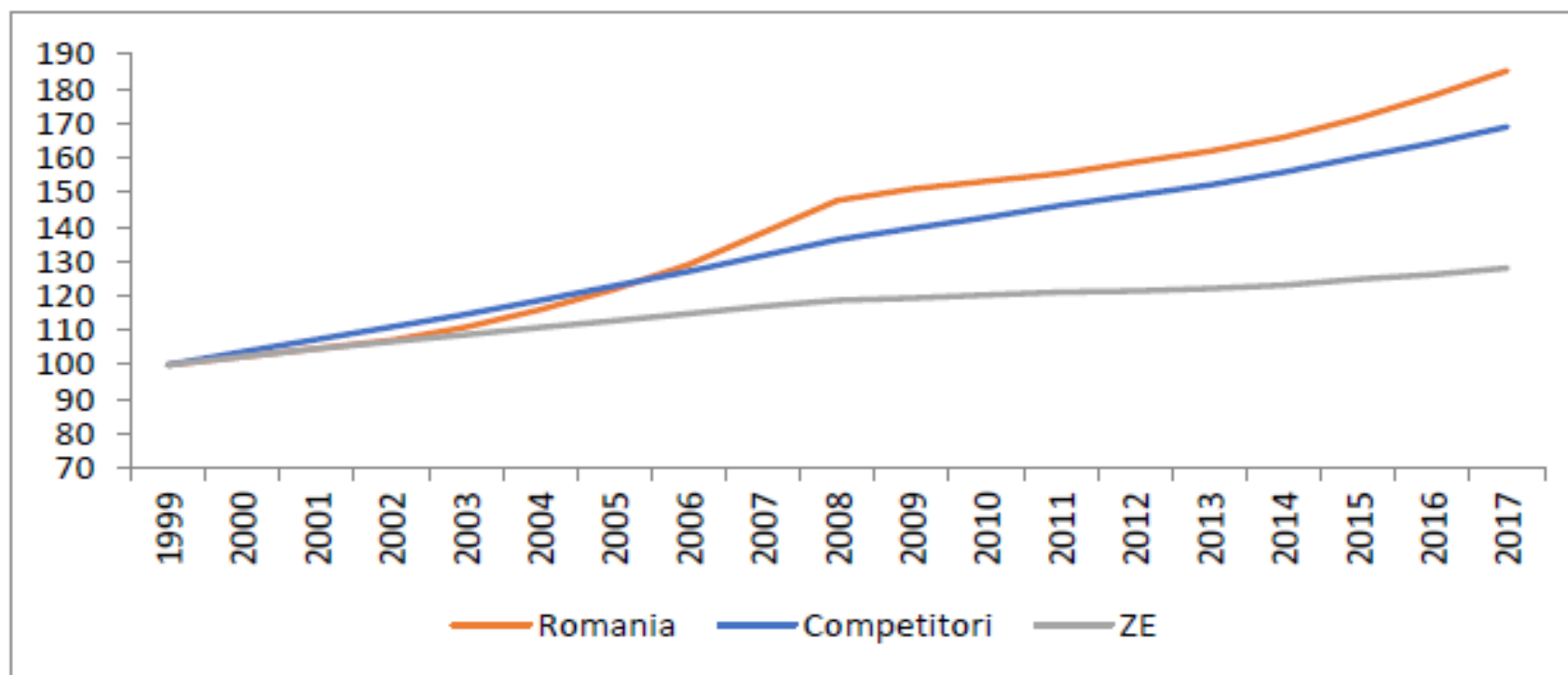
- Raportul de fundamentare arată în mod clar că metodele de stimulare a creșterii practicate până în prezent - în principal, relaxări fiscale și salariale - nu sunt de natură a asigura o convergență reală cu zona euro pe termen mediu și lung:
- “Există un compromis (trade-off) care necesită o rezolvare corespunzătoare: pe de o parte, România a forțat în ultimii ani creșterea economică și apropierea în ceea ce privește PIB/locuitor din zona euro; pe de altă parte, intrarea în Mecanismul Cursurilor de Schimb II și în zona euro presupune o perioadă semnificativă de respectare a echilibrelor macroeconomice, fapt ce poate duce la încetinirea convergenței în materie de PIB/locuitor, dacă nu apare un mare bonus de atractivitate al economiei care să se materializeze în investiții ce ar mări considerabil rata de creștere potențială a economiei.”
- “Raportul subliniază că avem nevoie de reforme structurale profunde, de o creștere economică bazată pe câștiguri de productivitate - ceea ce înseamnă mai multe **investiții publice și private, inovație tehnologică**. Sunt necesare bunuri publice esențiale (**infrastructură de bază, educație, sănătate**) finanțate cu un nivel adecvat de venituri fiscale.”

III DETERMINANȚII CREȘTERII ECONOMICE (2)

- “Reformele structurale sunt necesare pentru a stimula potențialul de creștere al PIB, reducând pe această cale numărul de ani necesar pentru procesul de convergență. În absența reformelor structurale, potențialul de creștere al economiei României se va deteriora , amânând convergența reală și, implicit, aderarea cu succes la zona euro.”
- “În România, criza economică a redus rata de creștere a PIB potențial de la 5-6% pe an la sub 3% pe an în timpul crizei.....Începând cu anul 2017 PIB potențial înregistrează rate de peste 4%, iar estimarea Comisei Naționale de Strategie și Prognoză pentru perioada 2018-2022 este de circa 5%. În același timp, estimările Băncii Naționale ale României și ale Comisei Europene converg spre valori mai modeste, apropiate de 4%. Oricum, este nevoie de intensificarea reformelor structurale, care să stimuleze sursele sustenabile de creștere economică: investiții în capital și tehnologie, cercetare-dezvoltare și inovare, precum și în sănătatea și educația capitalului uman.”

III DETERMINANȚII CREȘTERII ECONOMICE (3)

Grafic nr. 4.1. PIB potențial în România, ZE și principalii competitori (1999=100)

Sursa: calcule CNSP pe baza datelor DGECFIN (Ameco database), Prognostic de primăvară 2018

Notă: indicele agregat aferent celor patru țări competitori s-a calculat ca medie ponderată utilizând valorile PIB la PCS publicate de Eurostat

III DETERMINANȚII CREȘTERII ECONOMICE (4)

- Teoria economică atribuie creșterea PIB potențial următorilor trei factori: capital, forță de muncă, productivitatea totală a factorilor (PTF). În Raportul de fundamentare, aceștia sunt analizați succint.
- **Capital** “Deși România are încă (după ani de reducere) una dintre cele mai înalte rate ale investițiilor în PIB din UE (în 2017 acesta fiind de 24,2% față de 20,6% în ZE), se confruntă cu una dintre cele mai precare infrastructuri de transport, care afectează competitivitatea firmelor care activează în economia națională. Structura investițiilor, cel puțin în ultimii ani, a fost una preponderent în echipamente.”
- **Forță de muncă** “O altă caracteristică pozitivă a reluării creșterii economice se observă pe piața muncii începând cu anul 2015, când șomajul s-a redus semnificativ, ceea ce demonstrează caracterul inclusiv al creșterii economice. Astfel, rata șomajului conform metodologiei BIM s-a redus la 4,9% în 2017, de la 7,1% în anul 2013.”

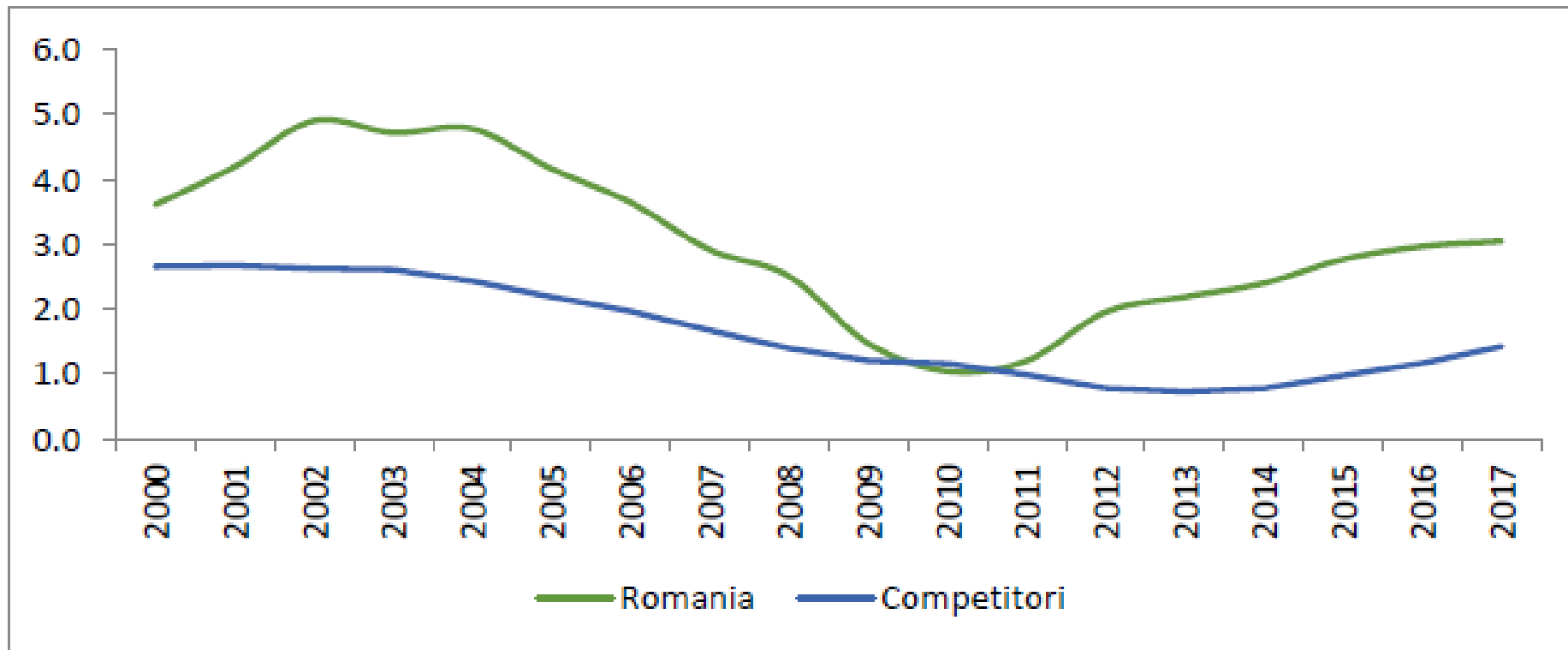
III DETERMINANȚII CREȘTERII ECONOMICE (5)

- **Productivitatea totală a factorilor** “Unul dintre factorii care s-au dovedit a fi cruciali pentru asigurarea convergenței reale a statelor în ZE a fost creșterea productivității totale a factorilor (PTF). Odată cu diminuarea investițiilor, în România trendul productivității totale a factorilor de producție s-a diminuat de la 4,3% în medie în perioada 2000-2007 la o medie de 0,5% înregistrată în perioada 2008-2013, același nivel scăzut în medie și pentru 2014-2015.”

“Totuși, odată cu redresarea creșterii economice după anul 2012, dinamica productivității totale a factorilor nu numai că a devenit principalul factor al creșterii economice potențiale, practic contribuind în proporție covârșitoare la creșterea PIB potențial, dar a depășit cu mult media ponderată a dinamicilor celor patru state ECE selectate pentru comparație....În anul 2017, la creșterea potențială de 4,1% PTF a contribuit cu nu mai puțin de 3,1 puncte procentuale. Pentru comparație, în ZE creșterea potențială estimată pentru anul 2017 a fost de 1,5% iar contribuția TFP a fost de doar 0,7 puncte procentuale.”

III DETERMINANȚII CREȘTERII ECONOMICE (6)

Grafic nr. 4.2. Creșterea anuală a TFP în România și principalii competitori

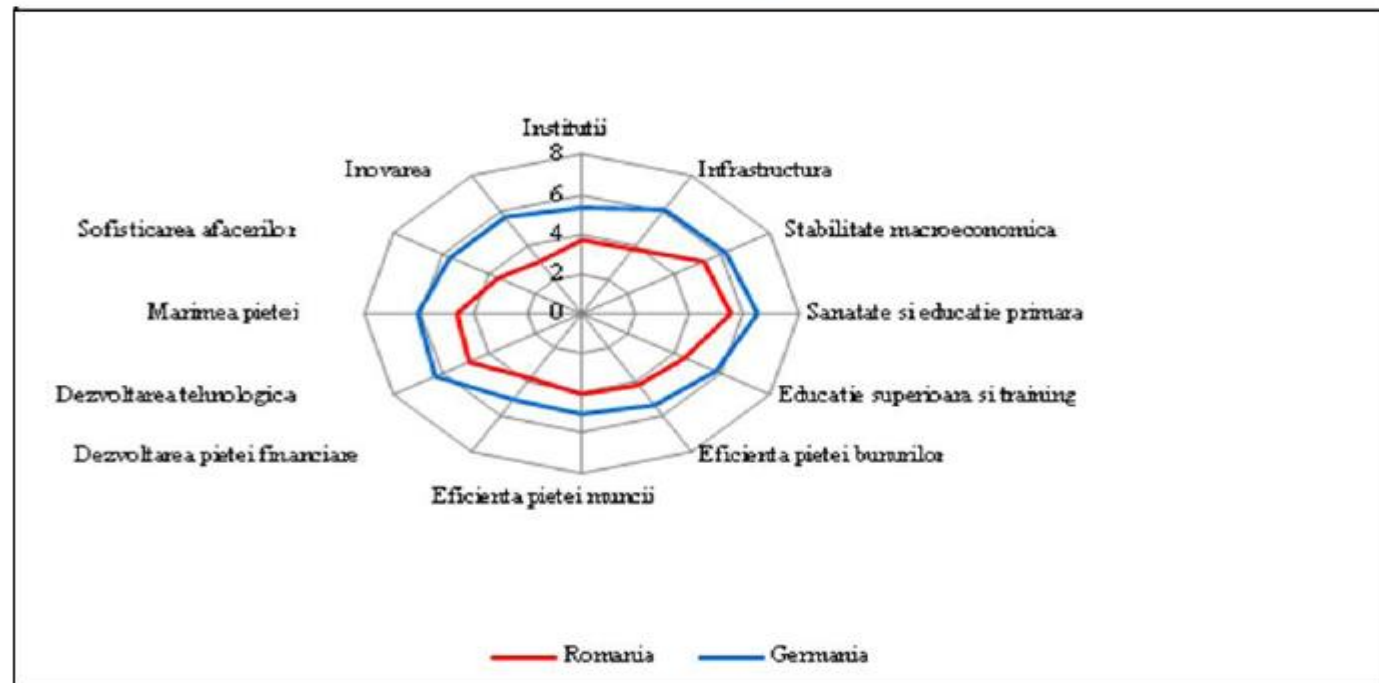
Sursa: Calcule CNSP pe baza datelor DGECFIN, Proгноza de primăvară 2018.

Notă: indicele agregat aferent celor patru țări competitori s-a calculat ca medie ponderată utilizând valorile PIB la PCS publicate de Eurostat.

III DETERMINANȚII CREȘTERII ECONOMICE (7)

- “Unul dintre factorii esențiali de creștere identificați de teoria economică este competitivitatea. Potrivit acestei logici, o posibilă reducere a decalajelor economice, politice, sociale și instituționale în România ar putea fi obținută printr-o creștere mai rapidă a competitivității. Atingerea de progrese semnificative în sub-domeniile luate în calculul Indicelui Global de Competitivitate ar putea conduce la un proces de catching up sustenabil pentru statele ECE.”

Grafic nr. 4.5. Indicatori de competitivitate în statele ECE

Sursa: Calcule proprii după date World Economic Forum, Global competitiveness report 2017-2018

III DETERMINANȚII CREȘTERII ECONOMICE (8)

- Pe baza afirmațiilor din raportul de fundamentare, Planul național de adoptare a monedei euro definește o serie de **Obiective operaționale**, necesare pentru stimularea PIB potențial și pentru o creștere economică sustenabilă, după cum urmează:

Capital

- “Absorbția fondurilor europene trebuie să fie cât mai bună, cantitativ și calitativ.”
- “Valorificarea mai bună a mecanismului investițiilor străine directe (ISD).....”
- “Dezvoltarea Bursei de Valori București și trecerea ei de la stadiul de piață de frontieră la cel piață emergentă....”

Forță de muncă

- “O politică demografică care să stimuleze natalitatea.”
- “Reținerea (în țară) a lucrătorilor calificați.”
- “O politică de atragere de forță de muncă (de imigranți), având în vedere evoluțiile demografice interne.”
- “Încurajarea lucrului după împlinirea vârstei de pensionare pentru persoanele dornice și apte să muncească în continuare.”

III DETERMINANȚII CREȘTERII ECONOMICE (9)

Productivitatea Totală a Factorilor

- “Finanțarea mai bună a educației și a sănătății.”
- “Dezvoltarea infrastructurii de transport.”
- “Dezvoltarea infrastructurii energetice și interconectarea și cu rețele europene.”
- “Finalizarea lucrărilor de cadastru și refacerea infrastructurilor de irigații.”
- “Sprijinirea activităților generatoare de externalități pozitive (cercetare-dezvoltare, sectorul IT, eficiență energetică).”
- “Taxarea activităților care conduc la externalități negative (activități poluante).”
- “Crearea mecanismelor de stimulare și de implementare a inovațiilor (brevete).”

CONCLUZII (1)

- Având în vedere că:
 - a) România a înregistrat un ritm mediu de creștere de 4,1% în cea mai bună perioadă istorică a sa (2000-2017), când a beneficiat de dublul dividend al aderării la UE și la NATO;
 - b) Nivelul PIB/locuitor (la PPC) a ajuns la circa 26000 USD, ceea ce face din România un stat cu dezvoltare medie, căruia ritmuri înalte de dezvoltare îi sunt tot mai greu accesibile,rezultă că **proiectarea pe viitor a unor ritmuri de creștere economică de peste 4% este nerealistă. Forțarea atingerii unor asemenea ritmuri duce la grave dezechilibre macroeconomice.**

Modelul de creștere adoptat de România necesită recalibrare:

- a) dinspre consum intern înspre export net (diminuarea cererii interne)
 - b) dinspre variația stocurilor înspre formarea brută de capital fix,
- astfel încât
- creșterea economică să genereze dezvoltare pe termen mediu și lung.**

CONCLUZII (2)

- Pentru a (re) câștiga competitivitatea, mai întâi în comparație cu statele Europei Centrale și de Est, mai apoi în relație cu statele dezvoltate din UE, **România nu se poate baza doar pe politici monetare, fiscale și salariale, ci va trebui să se concentreze pe reforme structurale. Acestea trebuie să vizeze toate cele trei componente ale PIB potențial: capitalul, forța de muncă, productivitatea totală a factorilor.**